

Dictionary of Scripture and Ethics

Joel B. Green (red.)

Grand Rapids: Baker Academic, 2011

Som präst, pastor eller teolog får man oundvikligen bemöta etiska frågor. Det finns mer eller mindre en outtalad förväntan att en teolog skall kunna ge svar på ofta svåra etiska frågor. Dessa frågor kan komma från församlingsgemenskapen, ateister, i samband med skolbesök, i syfte att provocera eller för att man uppriktigt söker efter svar. *Dictionary of Scripture and Ethics* kommer att vara till stor hjälp i försök att ge goda pastorala svar på etiska frågor. Författarna, mestadels från den anglosaxiska forskarvärlden, är mycket respekterade. Joel B. Green, till vardags NT exeget har gjort ett enastående arbete som redaktör. Återigen har vi bevis på den evangelikala forskarvärldens förmåga att på ett systematiskt och metodiskt sätt, åskådligt och pedagogiskt presentera pastorala och teologiska resurser. Denna volym kommer att bli mycket värdefull resurs för pastorer och forskare som vill att Bibeln skall forma och informera deras moraliska reflektion.

I volymen återfinns i huvudsak tre slags artiklar. *Den första kategorin* artiklar behandlar relationen mellan etiken och Bibeln. Inom denna grupp kan vi läsa hur samfund och olika kyrkotraditioner, t.ex. den ortodoxa kyrkan resonerar kring olika moraliska resonemang. Vi finner också inom denna kategori metodiska och kunskapsteoretiska artiklar kring relationen mellan Bibeln och den kristna etiken. *Den andra kategorin* artiklar tar upp etiska resonemang inom specifika bibelböcker, som t.ex. Hosea, Jeremia eller bergspredikan. Det är kanske just denna genre som gör volymen unik och förtjänar dess rubrik – *Dictionary of Scripture and Ethics*. På ett förtjänstfullt sätt får läsaren en översiktlig genomgång

av den specifika bibelboken med fokus på varje bibelboks specifika etiska särprägel. Detta inkluderar även de apokryfiska böckerna, så som t.ex. 1 Mackabeerboken. *Den tredje kategorin* artiklar tar upp specifika etiska ämnen som t.ex. prostitution.

I valet av artikelreferat i denna recension har givetvis ett subjektivt urval gjorts. Detta urval har skett dels på grundval av det som jag själv fann intressant vid en översiktlig läsning av *Dictionary of Scripture and Ethics*, dels för att jag vill visa på bredden inom denna volym.

Kategori ett: Den ortodoxa kyrkans etik (568-571) Artikelförfattaren betonar att ett av de mest utmärkande kännetecknen för den ortodoxa kyrkan är att etiken inte utgår från, är uppbyggd kring förnuftiga resonemang, utan börjar i en strävan efter att bli mer lik Gud (gudomliggörelse). Den ortodoxa kyrkan förstår denna strävan som en soteriologisk process varin den kristne genomgår en etisk och antropologisk förvandling och av nåd blir allt mer lik Gud. Man kan således uttrycka det så att inom den ortodoxa teologin är etiken rotad i en personlig Gud som är helt transcendent och samtidigt helt beskriven för människan genom den personliga förvandlingen som äger rum inom liturgin och det asketiska livet. Det är viktigt att betona att just liturgin och det asketiska livet så att säga konkret utgör grunden för att få kraft att genomföra den mellanmänskliga etiken. Kunskap om Gud och etiska frågor ges, inte främst genom förnuftet utan genom en intuitiv kunskapsförmedling – i och genom liturgin och det asketiska livet. Det är genom att omvända sig till Gud som ett öppet hjärta föds och en etisk kunskap förmedlas. Inom den ortodoxa kyrkan står aldrig Bibeln som en autonom resurs. Bibeln kan aldrig förstås utanför den heliga traditionen. Målet med att förstå Bibeln är etiskt, dvs. målet är det samma som att

uppnå att bli mer lik Gud. Bibeln är alltid tolkad och kan bara förstås i de heligas gemenskap.

Kategori två: Första Mackabeerboken (502-503) Det är på ett sätt förvånande men förtjänstfullt att redaktören väljer att studera etiken i de apokryfa böckerna. Läsaren finner snabbt vägen till problematiska bibelställen. Artikelförfattaren, Anthea Portier – Young poängterar att boken tar upp problem som har aktualitet idag, t.ex. frågan om det finns rättvisa krig (*Jus ad bellum*), observansen för sabbaten, och konflikten mellan gudomliga påbud och statens lagar. I Första Mackabeerboken får vi läsa hur judarna kämpar för oberoende mot seluciderna. I centrum står prästfamiljen Matthias, känd i historien som mackabéerna med deras efterträdare kungaätten hasmoneerna. Det som utmärker Första Mackabeerboken är att lagen har en primär funktion. Vi läser att motståndsmännen hela tiden bär en Tora-rulle med sig. Matthias vädjar till sin son att denne skall imitera Josua, Kaleb, David och Elia. I fråga om avgudadyrkan läser vi att Matthias vägrar att lyda kungens order då det strider mot deras religion. I fråga om efterlevnad av sabbaten läser vi att Matthias, efter en blodig massaker genomförd av seluciderna under en sabbat, tvingas till att inse att det är nödvändigt att kämpa för sin överlevnad även om det innebär att ta till våld under en sabbat. Det finns också stora moraliska problem i boken, som när Matthias tvingar unga pojkar att omskäras (2:46) plundring av grannhus (5:51) och att definiera vissa invånare i Juda som laglösa och därmed ha rätt att döda dem (2:44, 3:5-6).

Kategori tre: prostitution (639-641) Artikelförfattaren Robin Parry har valt att fokusera på vad Bibeln säger om prostitution och han gör det på ett mycket

förtjänstfullt sätt. I artikeln ges följande bibelgenomgång: Det finns två slags prostitution i Bibeln, en sekulär (zona) och en kultisk/religiös (qedesa). Den kultiska prostitutionen utgör en del i fruktbarhetskulten. Även om prostitution kan sägas vara uttryck för ett mycket skamligt beteende förbjuds den inte i den mosaiska lagen. Vad som däremot förbjuds är att fadern säljer sin dotter till prostitution (Lev. 19:29). Detta får implikationer på dagens sexhandel. Lagen förbjuder också präster att gifta sig med prostituerade, vilket kanske främst beror på att hon inte längre är oskuld. En lekman fick gifta sig med en prostituerad. Slutligen får inte pengar från prostitution användas som gåva till templet. I GT läser vi om Rahab som beskrivs i mycket positiv dager i Josua. Vi läser om de två prostituerade som tvistar om ett barn inför Kung Salomo. Dessa berättelser utmanar läsaren att se de prostituerade som riktiga människor. I visdomslitteraturen varnas männen av främst ekonomiska skäl för att gå till de prostituerade medan profetböckerna ofta likställer folket med en prostituerad. I NT säger Jesus att de prostituerade som omvände sig skulle komma till Guds rike före de skriftlärdade (Matt. 21:31). Jesus har en förlåtande attityd till de prostituerade. Enligt Paulus är det en synd gå till prostituerade, dels för att man syndar mot Kristus, mot sig själv och mot den helige Ande. Artikelns avslutade slutsats tål att citeras: ”A contemporary biblical-ethical analysis of prostitution must engage in such broader reflections and position itself ”against prostitution but for prostitutes.”

Den stora frågan, om det finns en specifik kristen etik i relation till den naturliga lagen, vidare en beskrivning av den romersk katolska moralteologin och Calvins utläggning av lagens tredje bruk

---

är ämnen som ingående tas upp. Att notera är att artikelförfattarna ofta gör noggranna kyrkohistoriska genomgångar av hur man i kyrkans tradition behandlat

etiska och moraliska frågor. Denna bok är ett måste för varje medveten teolog!

Karl Henrik Wallerstein